

3. Кириченко Ю. В. Актуальні проблеми конституційно-правового регулювання прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні в контексті європейського досвіду: монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 540 с.

4. Шукліна Н. Г. Конституційно-правове регулювання прав і свобод людини і громадянина в Україні (проблеми теорії та практики): монографія. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 424 с.

5. Конституція Королівства Іспанія від 29 грудня 1978 р. URL: <http://vivovoco.rls>.

6. Конституція Словацької Республіки від 1 вересня 1992 р. URL: <http://www.concourt.sk>.

7. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 1991. № 41. Ст. 546.

8. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 8 червня 2000 р. № 1805-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. Київ, 2000. № 39. Ст. 333.

9. Культурна спадщина людства: збереження та використання: навч. посібник / В. І. Акуленко, І. П. Магазинщикова, М. І. Мозир, О. О. Тарасенко; за ред. І. П. Магазинщикової. Львів, 2002. 234 с.

10. Юридична енциклопедія: у 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ: Українська енциклопедія, 2001. Т. 3. 792 с.

11. Конституція Республіки Сербія від 30.09.2006 р. URL: <http://www.parlament.gov/content>.

12. Конституція Естонської Республіки від 26 червня 1992 р. URL: <http://www.riigikantaja.ee>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-462-0-33>

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНІ ОЗНАКИ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ РОСЛИННОГО СВІТУ

Климович Владислав Андрійович

аспірант

*Київський університет інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Київ, Україна*

Кримінальна відповідальність за знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу передбачена ст. 245 КК України. За даною

статтею КК України, до кримінальної відповідальності притягаються особи, які вчинили знищення або пошкодження лісових масивів, зелених насаджень навколо населених пунктів, вздовж залізниць, а також стерні, сухих дикоростучих трав, рослинності або її залишків на землях сільськогосподарського призначення вогнем чи іншим загальнонебезпечним способом.

З метою ефективного запобігання та протидії знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу доцільною є характеристика соціально-демографічних ознак осіб, які вчиняють кримінальне правопорушення, передбачене ст. 245 КК України.

Соціально-демографічні ознаки особи злочинця – це стать, вік, освіта, місце народження й проживання, громадянство та інші дані демографічного характеру. Така сукупність відомостей не відображає повної характеристики особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, а лише описує її зовнішні ознаки. Проте окреслені ознаки дають змогу сформулювати більш-менш вичерпний опис типового портрета злочинця цієї категорії. Водночас у статистичній звітності щодо осіб, які вчинили правопорушення, як наголошує А. Б. Блага, такі ознаки надають важливу інформацію, без якої неможлива повна кримінологічна характеристика особи злочинців [1, с. 92].

О. М. Джу́жа до соціально-демографічних ознак особи злочинця відносять стать, вік, освіта, соціальний стан, професія і вид занять, сімейний стан, місце проживання, матеріальне забезпечення та житлово-побутові умови) [2].

В даному дослідженні характеристика соціально-демографічних ознак осіб, які вчиняють кримінальне правопорушення, передбачене ст. 245 КК України «Знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу» проводитиметься на підставі статистичних даних Державної судової адміністрації про склад засуджених за 2013-2023 роки (Форма №7, затверджена наказом Державної судової адміністрації України від 23.06.2018 № 325) [3].

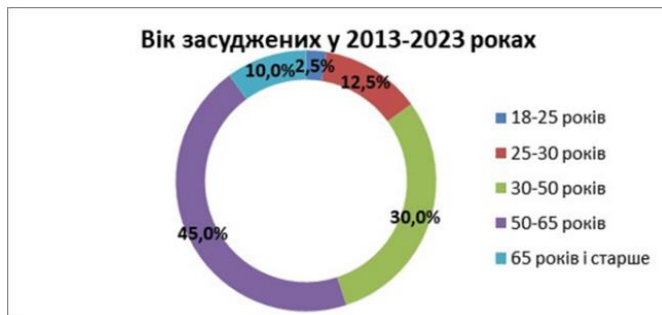
Протягом 2013-2023 років було засуджено 40 осіб за знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу, з них у 2013 р. – 6 осіб, 2014 р. і 2015 р. – по 1 особі, 2016 р і 2017 р. – по 2 особи, 2018 р. – 3 особи, 2019 р.– 2 особи, 2020 р. – 7 осіб, 2021 р. – 8 осіб, 2022 р. і 2024 р – по 4 особи. Як бачимо до початку повномасштабного вторгнення російської федерації спостерігалася тенденція збільшення кількості осіб, притягнених до кримінальної відповідальності за знищення або пошкодження рослинного світу. Проте, це не свідчить про зменшення обсягів знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу вогнем чи іншим загальнонебезпечним способом. За останні два роки кількість зафіксованих пожеж у центрі та на заході країни різко зменшилася,

частково компенсуючи катастрофу в лісах на півдні, сході та північному сході. Загалом по країні їх стало більше: з початку 2024 року по 15 липня зафіксували 491 загоряння, тоді як за цей же період 2021 року – 96. За даними Держлісагентства, 48% лісових пожеж спричинені бойовими діями, 42% – порушеннями з боку населення, зокрема палінням сухостою, а також недотриманням заходів безпеки при виконанні робіт [4].

Слід відмітити, що протягом 2013-2023 років в основному дії засуджених осіб кваліфікувалися за ч.1 ст. 245 КК України. Лише у 2013 і 2023 роках було винесено по одному вироку, відповідно до яких наявні обтяжуючі обставини ст. 245 КК України. Слід також відмітити, що злочин, передбачений ст. 245 КК України, в основному вчинявся одноособово. Лише у 2013р. знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу було вчинено групою у складі трьох осіб.

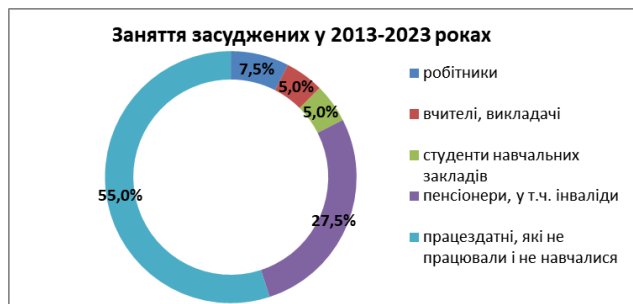
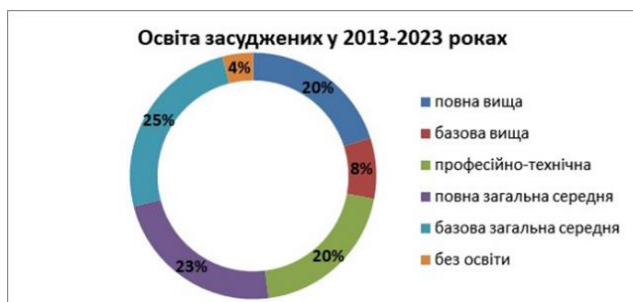
Стать однією з ознак соціально-демографічної характеристики осіб, які вчиняють кримінальне правопорушення, передбачене ст. 245 КК України. В основному злочинне знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу вчиняють особи чоловічої статі (87, 5% від усіх засуджених протягом 2013-2023 років).

Вікова характеристика осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, дозволяє визначити кримінальну активність різних вікових груп. Так, майже половина (45%) загальної кількості засуджених осіб за знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу були особи у віці від 50 до 65 років. Тобто це особи зрілого віку. У віці від 30 до 50 років цей злочини вчинили 30% засуджених осіб, від 25 до 30 років – 12,5 %, від 65 років і старше – 10%; від 18 до 25 років – 2,5%.

Залежність злочинної поведінки від освіти та інтелектуального розвитку особи можна вивести проаналізувавши освітні характеристики злочинця. Слід відмітити, що протягом 2013-2023 років питома вага рівнів освіти на момент вчинення злочину у засуджених

осіб характеризується наступним чином: повна вища освіта – 20 %, базова вища освіта – 8%, професійно-технічна освіта – 20%, повна загальна середня освіта – 23%, базова загальна середня освіта – 25%, без освіти – 4%). Прямої кореляційної залежності між рівнем освіти і формою неправомірної поведінки немає, однак рівень освіти впливає і на правосвідомість, і на формування світоглядних поглядів, і на здатність вибору того чи іншого варіанта поведінки.

Потреби та інтереси особи також визначає її соціальний стан та рід заняття. На підставі цих ознак можна частково визначити мотиви злочинної поведінки. Відповідно до статистичних даних 55 % засуджених за знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу це працездатні особи, які не працювали і не навчалися, 27,5% – пенсіонери, 7,5% – робітники, 5 % – вчителі і викладачі, 5% – студенти навчальних закладів.

Отже, на підставі проаналізованих статистичних даних 2013-2023 років щодо засуджених осіб з врахуванням соціально-демографічних ознак осіб, які вчинили знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу, можна сказати, що особою, яка вчиняє кримінальне правопорушення, передбачене ст. 245 КК України, є працездатна особа

з базовою загальною освітою, чоловічої статі у віці від 50 до 65 років, яка не працює і не навчається.

Література:

1. Блага А. Б. Насильство в сім'ї (кримінологічний аналіз і запобігання) : монографія. Харків : Макаренко, 2014. 360 с.
2. Кримінологія: підруч. для студентів вищ. навч.закладів / О. М. Джужа, Я. Ю. Кондратьєв, О. Г. Кулик, П. П. Михайленко та ін.; за заг. ред. О. М. Джужи. К.: Юрінком Інтер, 2002. 416 с.
3. Звітність про стан здійснення правосуддя місцевими та апеляційними судами. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/ (дата звернення 19.01.2025).
4. Гордійчук Д. Горить, але не палає. Чому в Україні поменшало пожеж сухою? *Економічна правда*. 24 липня 2024р. URL: <https://epravda.com.ua/weeklycharts/2024/07/24/717043/> (дата звернення 19.01.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-462-0-34>

ПРАВО ОСОБИ НА ВІДКРИТИЙ СУДОВИЙ РОЗГЛЯД ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВА ОСОБИ НА ПУБЛІЧНИЙ СУДОВИЙ РОЗГЛЯД КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Ковальська Дарія Тарасівна

*аспірант кафедри кримінального процесу і криміналістики
юридичного факультету*

*Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Публічність судового розгляду є обов'язковою на будь – якому «вирішальному етапі» розгляду справи, відкритість судового розгляду задовольняє не тільки інтереси сторін у справі, але й інтереси громадськості, сприяючи довірі до судових органів. Публічність кримінального процесу, на думку І. Демидова, виражає державне начало, суть якого полягає у тому, що захист суспільства та громадян від злочинних посягань є важливим на відповідальним обов'язком правоохоронних органів, а не справою самих громадян [1, с. 510]. Зауважу, у період радянського союзу для науки є традиційним розумінням публічності як примату (верховенства) суспільного та